

schaken

19-07-1991

met michiel bunnik

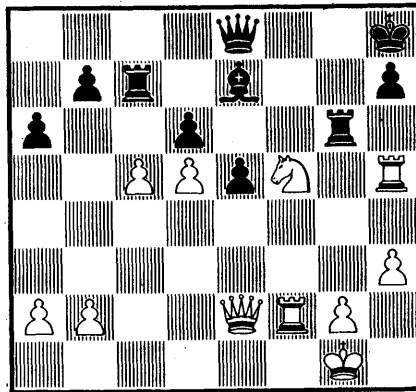
Een van de allergrootste schaakgenieën was ongetwijfeld Paul Morphy. Zijn leven kende hoogtepunten, maar vooral ook dieptepunten. Hij werd in 1837 in New Orleans geboren. Toen hij tien jaar oud was leerde hij schaken en werd al snel duidelijk dat hij een echt wonderkind was. Hij hoefde het schaakspel, nadat zijn vader hem de grondbeginnellen had geleerd, niet verder meer te leren. Toen hij dertien was versloeg hij reeds de Hongaarse meester Löwenthal, één van de beste spelers van die tijd. Hij ging rechten studeren in Louisiana en behaalde op achttienjarige leeftijd zijn staatsexamen met lof. De jaren daarna concentreerde hij zich volledig op het schaakspel. Het enige toernooi waaraan Morphy in zijn leven heeft deelgenomen was dat van New York in 1857. Hij won met vijf punten meer dan Louis Paulsen. Een jaar later trekt Morphy naar Europa teneinde zich als schaakspeler nog verder te ontwikkelen.

In Londen en Parijs verslaat hij alle grote Europese schakers, inclusief Adolf Anderssen. In 1859 keerde Morphy naar Amerika terug waar hij enthousiast werd ontvangen. Hij vestigde zich als advocaat en constateerde dat niemand een schaakspeler als jurist serieus nam. Vervolgens gaat het snel bergafwaarts met Paul Morphy. In de jaren die volgen raakt hij in het openbaar geen schaakstuk meer aan. Hij leed hoe langer hoe meer onder zware depressies en vervolgens waanzin. In 1884 overlijdt hij in zijn geboorteplaats.

Morphy speelde een "nieuw" schaak. Hij verenigde combinatie- met positiespel. Hij had een volledig begrip van openstellingen. Hij wist dat het in deze stellingen neerkomt op een snelle ontwikkeling van de stukken. Zijn tijdgenoten zochten vaak de aanval op in nog onvoldoende ontwikkelde stellingen, of verloren onnodig tempi's in de opening.

P. Morphy - D. Harrwitz (Parijs 1858)
Philidor verdediging. 1. e4,e5 2. Pf3,d6 3. d4,e:d4 4. D;d4,Pc6 5. Lb5,Ld7 6. L:c6,L:c6 7. Lg5,f6. Verzwakt de diagonaal a2-g8. op het alternatief 7.Pf6 kan volgen 8. Pc3,Le7 9. 0-0-0,0-0 10. The1,Te8 11. Kh1 en zwart staat zer benauwd. 8. Lh4,Ph6 9. Pc3,Dd7. Om 10.

Dc4 met 10.0-0-0 te kunnen beantwoorden. 10. 0-0,Le7 11. Tad1,0-0 12. Dc4+,Tf7? Beter is het voor de hand liggende 12.Kh8 13. Pd4,Pg4 14. h3,Pe5 15. De2. Het zwarte paard dreigt van zijn post te worden verjaagd met 16. f4 15.g5? Maar dit ziet er niet gezond uit. Morphy vindt tegen deze overijde actie het juiste plan. 16. Lg3,Tg7 17. Pf5,Tg6 18. f4! Het machtige paard op f5 in combinatie met de druk langs de half open f- en h-lijnen geeft wit een doorslaggevende aanval. 18.e:f4 19. T:f4,Kh8 20. Th4! Met de dreiging 21. L:e5,f:e5 22. T:h7+,K:h7 23. Dh5+. Op 20.De8 volgt 21. L:e5,d:e5 22. T:h7+,K:h7 23. Dh5+,Kg8 24. P:e7+ en wit wint. Aldus heeft zwart slechts een verdediging. 20.L:h3 21. L:h3,Opent de f-lijn. 21.L:h3 22. Tdfl,De6 23. Pb5! Dreigt de kwaliteit te winnen 23.Dg8 24. Tf2. Op 24. P:c7 wint zwart met 24.Tc8 zijn pion terug: 25. Pd5,L:d5 26. e:d5,D:d5 27. T:h7+,K:h7 28. Dh5+,Lh6 29. D:g6+,Kg8 30. Pe7+,Kg7 31. P:d5,T:c2 24.a6 25. P:c7,Tc8 26. Pd5,L:d5 27. e:d5,Tc4. Nu faalt 27.D:d5 wegens 28. T:h7+,K:h7 29. Dh5+,Lh6 30. P:h6,T:h6 31. Df5+ 28. c4,Le7 29. Th5,De8 30. c5!

Dit wint geforceerd. De witte dreiging 31. c:d6,L:d6 32. P:d6,T:d6 33. T:e5 is niet te pareren en 30.d:e5 faalt op 31. D:e5+ 30.T:c5. Er bleef zwart niets over. 31. T:h7+,K:h7 32. Dh5+,Kg8 33. P:e7+,Kg7 34. Pf5+!,Kg8 35. P:d6! Prachtig! 1-0.